

Alkoholmarkør i svangerskap

Bakgrunnen for studien var å se på diagnostiske verktøy for å identifisere gravide med skadelig alkoholkonsum. Alkohol er det mest brukte rusmiddelet i vår del av verden, og også det mest fosterskadelige. De fosterskadelige effektene av alkohol er godt dokumentert, men det mangler screeningmetoder for å oppdage alkoholbruk under graviditet. Fosfatidyletanol 16:0/18: 1 (PEth) er en spesifikk og sensitiv alkoholmarkør som gjenspeiler alkoholinntak opptil flere uker etter inntak. Målet med denne studien var å undersøke utbredelsen av positive PEth-verdier som en indikator på tidlig alkoholeksponering i en generell populasjon av gravide kvinner.

Kvinnens alkoholkonsum har økt markant de siste tiårene. Videre har kvinnens alder ved første fødsel økt i samme periode. I 2018 var gjennomsnittlig alder for førstegangsfødende 29,5 år. Ettersom gjennomsnittlig debutalder for alkohol er 14-15 år, så har den gjennomsnittlige førstegangsgravide 15 års erfaring med alkoholbruk. Økning i alkoholkonsumet hos kvinner i fertil alder øker også risikoen også for uintentert alkoholinntak hos kvinnen før hun vet at hun er gravid. Ved å kartlegge alkoholbruk har man muligheten til å intervensere og å forebygge Fetal Alcohol Spectrum Disorders (FASD). FASD er et diagnostisk begrep for alvorlig nevrologisk utviklingshemming som skyldes hjerneskade forårsaket av alkoholeksponering før fødselen. Det finnes ingen behandling som helbreder tilstanden, og den vedvarer livet ut. Kartlegging av risikopasienter best mulig og tidligst mulig vil være til stor hjelp for mor, hjelpeapparatet og ikke minst det ufødte barnet. Om skaden først har oppstått er det viktig at barn med alkoholskader identifiseres tidlig for å legge til rette slik at barnet får en best mulig utvikling.

Studien: Alle gravide i Norge tar en blodprøve i slutten av første trimester, omkring svangerskapsuke 12. Resusnegative kvinner får tatt en tilleggstest rundt uke 24. Alle blodprøver som ble sendt til St. Olav universitetssykehus, for resus-typing i perioden september 2017 til oktober 2018, ble samlet inn. Totalt 4533 blodprøver fra 4067 kvinner ble analysert for PEth.

Resultater: Totalt 58 kvinner hadde positiv PEth. Av disse var 50 kvinner positive i slutten av første trimester, tre kvinner var positive rundt uke 24, og i fem tilfeller var tidspunktet ukjent. Det var ingen signifikante forskjeller i andel kvinner med positive PEth-verdier relatert til alder, eller om de bodde i by eller bygd.

Konklusjon: I en ikke-selektert gravid befolkning i Norge hadde 1,4% et positivt PEth rundt svangerskapsuke 12, mens 0,4% hadde et positivt utvalg rundt uke 24. Bruk av PEth bør undersøkes nærmere som et diagnostisk verktøy i svangerskapet for å identifisere kvinner som trenger behandling for alkoholbruk, samt for å kunne diagnostisere barn med føtale alkoholskader på et tidlig tidspunkt.

